

Gemensam plan för primärvård

Tillsammans i samsyn och samskapande formar vi framtiden

Innehållsförteckning

Förord.....	4
Gemensam plan för primärvård - inledning.....	5
Bakgrund.....	6
Gemensam målbild.....	10
Gemensamma utgångspunkter i arbetet.....	11
Gemensam plan för primärvård.....	12
Områden att följa upp och utvärdera.....	18

Förord

Jönköpings län ska vara bästa platsen att växa upp, leva, bo och åldras på. Genom samordnad utveckling vill vi gemensamt och i förstärkt samverkan nå målbilden för god och nära vård. Det innebär att vi sätter fokus på individen, platsen, de lokala behoven och förutsättningarna och utifrån det byggs stödsystem där vi arbetar smart och på bästa sätt tillvaratar våra gemensamma resurser. Målet med en gemensam plan för primärvård är att formulera/tydliggöra gemensamma områden i samverkan utifrån regionens **Tillsammans möter vi framtidens behov av hälso- och sjukvård** och kommunernas dokument **Tillsammans möter vi framtidens behov inom området främjande, hälsa, stöd, omsorg och vård**. Utifrån vårt gemensamma ”varför” som beskrivs ovan, bygger vi relationer på individnivå som hjälper oss att bygga relationer mellan organisationerna. Vi skapar en gemensam plan för primärvård. Men det är inte planen i sig som gör resultatet utan det vi gör och de förutsättningar som skapas och följs upp i specifika mål och resultat. Vi tar höjd för det oväntade och agerar utifrån ständig förändring och ger tid för gemensamma mötesplatser.

Vi vill på systemnivå skapa förutsättningar och stödsystem för att stärka invånares hälsa för hela livet. Ge verksamheter och medarbetare förutsättningar till gemensamma lokala arbetsätt och stärkta samarbeten. Genom gemensam uppföljning skapa lärande, effektiva arbetsätt och rikta stöd och insatser.

Tillsammans i samsyn samskapar vi resultat och förutsättningar för att möta framtidens behov. Vägen dit består av många steg i samma riktning.

/För ReKo: Ola Götesson och Anneli Forsgren Kommunal utveckling, Mats Bojestig, Jonas Almgren och Anette Nilsson Region Jönköpings län.

Inledning

Utvecklingen av Nära vård pågår på nationell, regional och lokal nivå. För att hälso- och sjukvården och den kommunala vård- och omsorgen ska vara fortsatt effektiv och av hög kvalitet, och kunna möta den demografiska utvecklingen och invånarnas behov på ett bättre sätt, krävs en gemensam omställning i hela vårdkedjan tillsammans med invånarna. Kärnan i Nära vård är ett personcentrerat arbetssätt som utgår från individens behov och förutsättningar. Det innebär att se, involvera och anpassa insatserna efter vad som är viktigt för just den personen

Nära vård är ett nytt sätt att arbeta med hälsa, vård och omsorg. Den närmsta vården är den som patienten/brukaren kan ge sig själv – egenvården – samt det stöd kommuner och regioner kan ge för att möjliggöra detta. Nära vård är inte en ny organisationsnivå eller en benämning på dagens primärvård, även om primärvården utgör en kärna i den nära vården.

En mer tillgänglig, närmare vård kan tillsammans med nya arbetssätt i vården innebära att resurserna inom vård och omsorg kan användas bättre och därmed räcka till fler.

Samsyn och samverkan mellan region och kommun den viktigaste framgångsfaktorn och som ett led i den förstärkta samverkan ska en gemensam plan för primärvård upprättas. Planen innehåller:

- strategisk och visionär viljeinriktning och målbild samt ledningssystem i samverkan
- konkretisering vad som ska ske på makro, meso och mikronivå
- uppföljning med mätningar och berättelser

Bakgrund

Nationellt perspektiv

Riksdagen beslutade om ny definition av nationellt primärvårdsuppdrag den 18 november 2020. Inriktningen för en nära och tillgänglig vård – en primärvårdsreform. (prop. 2019/20:164).

Den nationella målbilden för en nära och tillgänglig vård är beskriven i områden:

- Hälsa- och sjukvården bör ställa om så att primärvården är navet i vården och samspelar med annan hälso- och sjukvård och med socialtjänsten
- Målet med omställningen av hälso- och sjukvården bör vara att patienten får en god, nära och samordnad vård som stärker hälsan
- Patienten är delaktig utifrån sina förutsättningar och preferensen och en effektivare användning av hälso- och sjukvårdens resurser ska kunna uppnås

Nationellt primärvårdsuppdrag gäller från 1 juli 2021. (Regeringens proposition 2019/20:164).

Det beskrivs i 2 kap. 6§ Med primärvård avses i denna lag hälso- och sjukvårdsverksamhet där öppen vård ges utan avgränsning när det gäller sjukdomar, ålder eller patientgrupper. *Primärvården svarar för behovet av sådana åtgärder i form av medicinsk bedömning och behandling, omvårdnad, förebyggande arbete och rehabilitering som inte kräver särskilda medicinska eller tekniska resurser eller någon annan särskild kompetens.*

Det innebär att:

- Tillhandahålla hälso- och sjukvårdstjänster som krävs för att tillgodose vanligt förekommande fysiska och psykiska vårdbehov
- Se till att vården är lätt tillgänglig
- Tillhandahålla förebyggande insatser utifrån befolkningens och individuella behov
- Samordna olika insatser i de fall det är mest ändamålsenligt att samordningen sker inom primärvården
- Möjliggöra medverkan vid genomförande av forskningsarbete

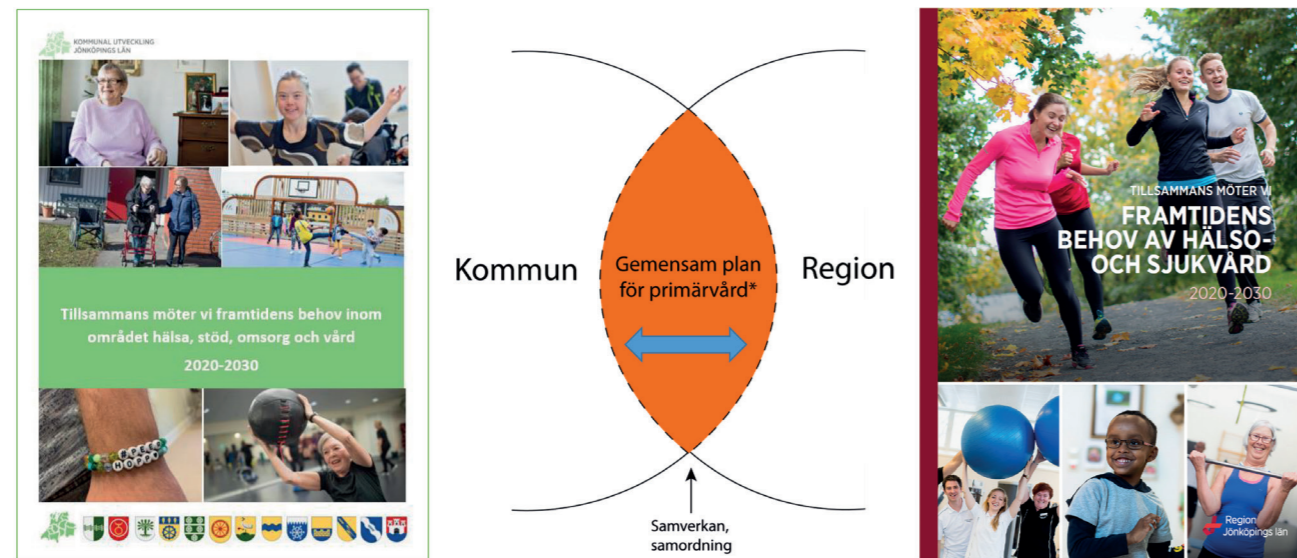

Omställningen till Nära vård innebär ett skifte från dagens hälso-och sjukvårdssystem som i hög grad är uppbyggda kring sjukdomar och institutioner till ett system som i högre grad är designat för människor.

Lokalt perspektiv och visualisering av inriktning

Genom gemensamma budskap visualiseras målbilden och vad vi gemensamt vill åstadkomma. Gemensam plan för primärvård och länsöverenskommelser ska ge verksamheter och medarbetare förutsättningar att forma gemensamma lokala arbetssätt och stärkta samarbeten utifrån invånarnas behov.

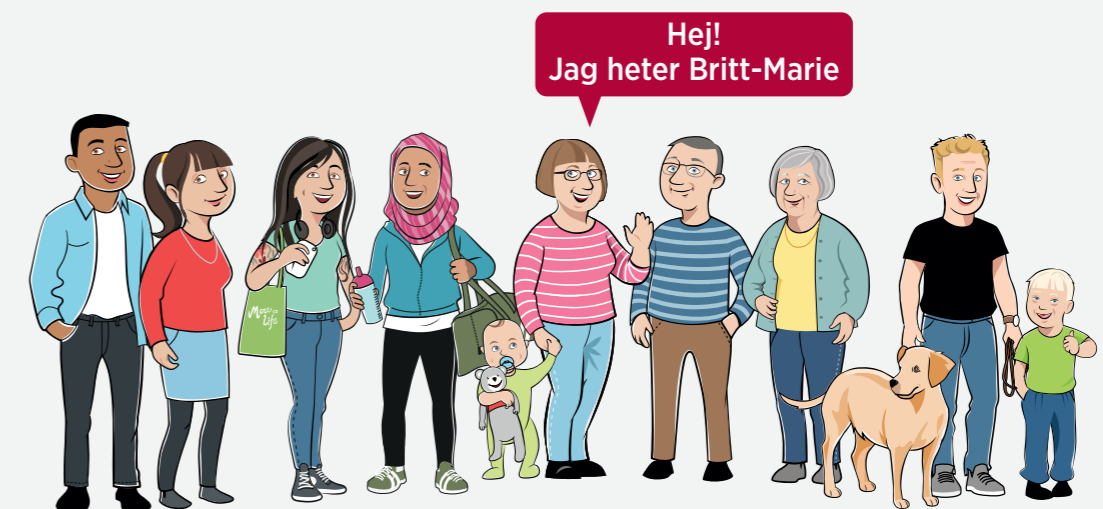
Samverkan Kommun/Region för omställning till Nära vård

Strategiska dokument för kommuner och Region Jönköpings län. I mitten visualiseras den gemensamma planen för primärvård, där vi tillsammans i samsyn och samskapande formar förutsättningar och stödsystem.

Vad är viktigt för mig, för att leva livet bäst möjligt?

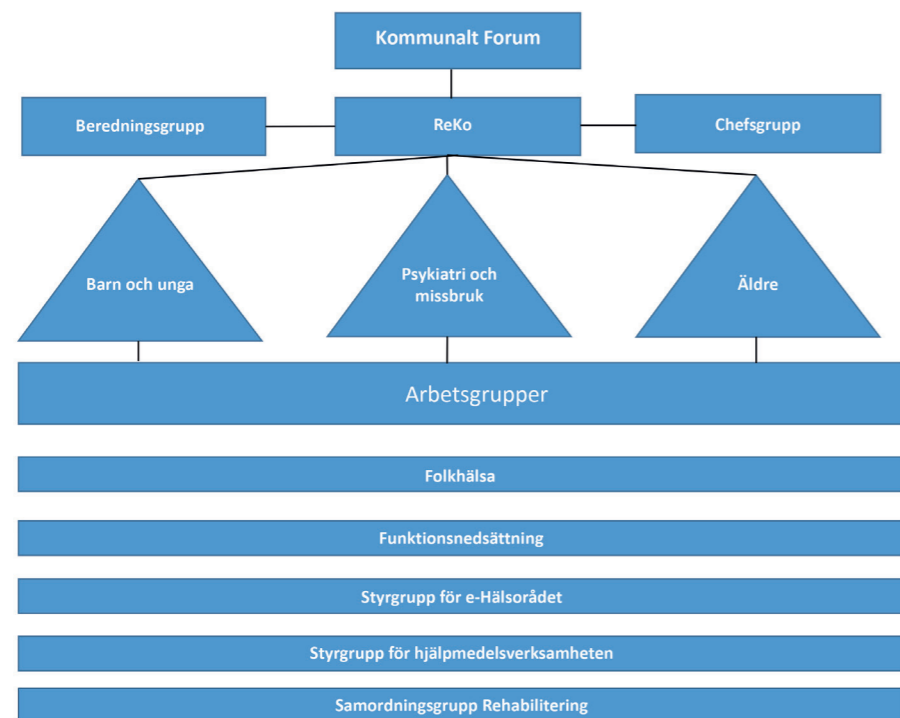
Jönköpings län ska vara bästa platsen att växa upp, leva, bo och åldras på. Vi tar utgångspunkt från invånarnas behov. Utifrån personas som **Britt-Marie**, Sigge och andra personas används fiktiva berättelser för att skapa förståelse för uttalade och outtalade behov som vi löser tillsammans i samskapande.

Gemensam målbild

I det geografiska området Region Jönköping med 13 kommuner och Region Jönköpings län pågår redan omställning på olika sätt (figur 1) och vi har en stark samverkansorganisation (figur 2) med gemensamma utvecklingsområden och ständiga förbättringar. Genom nätverksorganisering och gemensamt ansvar för systemet och det som behöver ske i systemets mellanrum agerar systemhållarna utifrån delar och helhet (Figur 3).

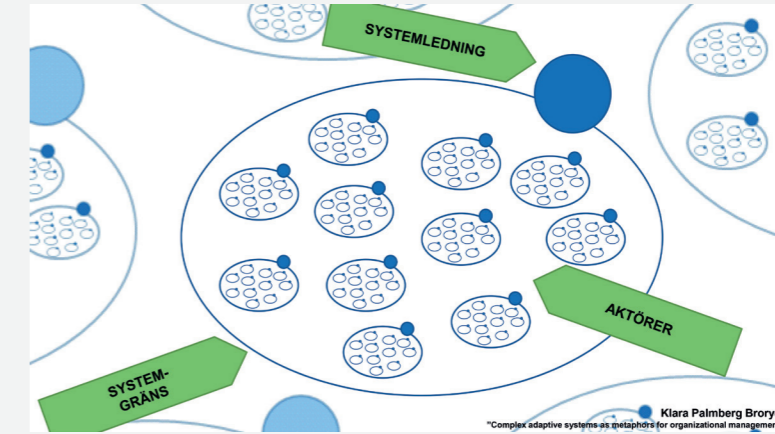

Figur 1 Arbetet sker tillsammans med samhällsaktörer och invånare. Riktade insatser för gruppen invånare med störst behov. Förflyttning från slutna till öppna insatsformer. Fokus på förebyggande ansats, proaktiv planering, egenvård och sammanhållen vård och omsorg. Tillgängliggöra en nära specialiserad vård, i sömlös samverkan med vårdcentral och kommunala insatser. Förskjutning från vård till hälsofrämjande insatser och förutsättningar för hälsa.

Figur 2 Gemensamt ledningssystem i samverkan. Strategigrupperna och dess forum omsätter målbilden i sina handlingsplaner. Det summeras i Gemensam plan för primärvård.

Nätverksorganisering och gemensamt ansvar för systemet

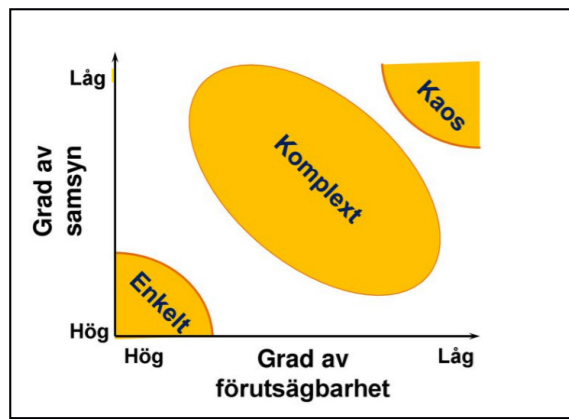
Figur 3 För att öka genomförandekraften i omställningen till Nära vård och skapa förutsättningar, utgår vi från bilden ovan om systemhållare. Det är att konkretisera att gå från fokus på organisation, till mer fokus på relation. Genom nätverksorganisering fogar vi samman delar till helhet och tar gemensamt ansvar för det som behöver ske i mellanrummen. Bilden tydliggör vikten av att systemhållare agerar utifrån delar och helhet, kopplat till ansvar och roller. Ref: Klara Palmberg Broryd Att driva omställningen till Nära vård.

Gemensamma utgångspunkter i arbetet

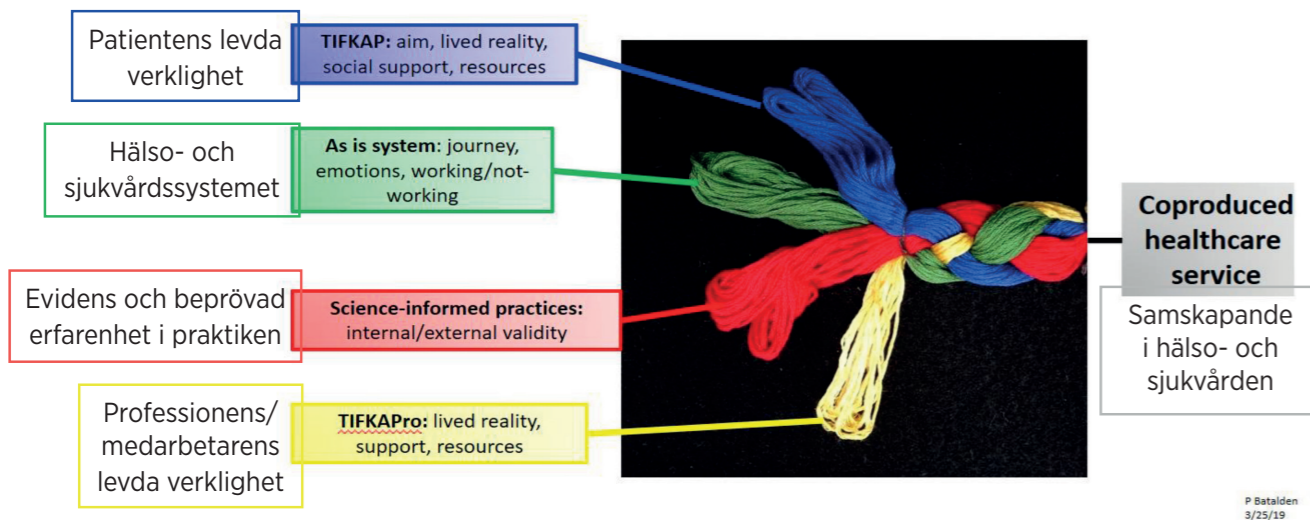
Angreppssätten i planen bygger på övergripande teorier om komplexa system (figur 4-6), microsystem och samskapande (figur 6). Detta innebär att styrning och ledning baseras på enkla regler och mål och uppföljning och arbetssätt (vad och hur) enligt RADAR (figur 4) tillämpas på olika sätt på makro-meso och mikro nivåer i organisationen, arbetssätt/metoder baseras på grad av samsyn och förutsägbarhet (figur 5), och synsättet att värde skapas i microsystemet där invånaren och professionen, efter situation och behov och sammanhang samskapar hälso- och sjukvården (figur 6).

Figur 4 Beskrivning av modellen RADAR och i komplexitet fokuserar macronivån på delarna RAR. Bild från Klara Palmberg Broryd.

Figur 5 Stacys komplexitetsdiagram. Översatt till svenska av Klara Palmberg Broryd.

Figur 6 Bild av samskapande där patienter, systemen, evidensbaserad praktik och professioner samskapar hälso- och sjukvården. Ref: Paul Batalden

Gemensam plan för primärvård

Styrande enkla regler när vi arbetar med förändringen:

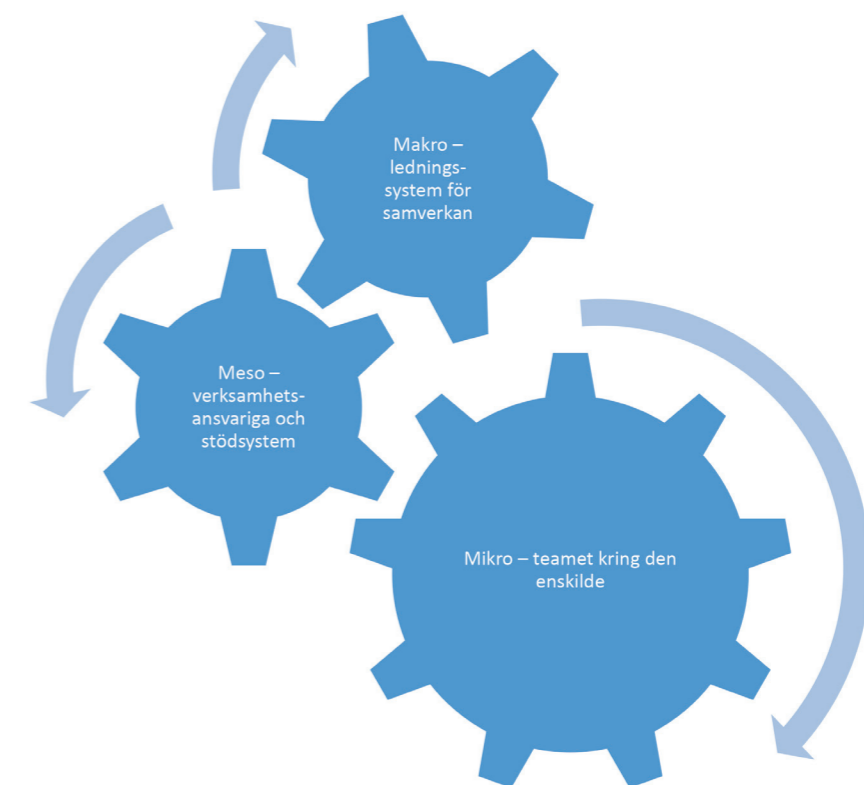
- Vad blir bäst för invånaren
- Ta ansvar för eget arbete, återkoppling till steget före och underlätta för steget efter
- Vi gör det tillsammans

Organisation

Gemensam plan för primärvård beskriver hur vi arbetar i våra organisationer i tre nivåer; **mikro**, **meso** och **makro**. Dessa ska samspela med varandra och stödja utförandet av primärvårdsuppdraget som regionen och kommunerna har tillsammans. Här beskrivs målsättning för mikro- meso- och makronivån, med yttersta målsättning att systemet ger förutsättningarna så att mikrosystemens möte med invånaren blir bästa möjliga.

Det ska vara lätt att göra rätt.

- **Mikrosystemen**, invånaren tillsammans med teamet, ska ha tillgång till och använda bästa möjliga kunskap. Feedback och återkoppling, förbättring/utveckling. Tar tillvara invånarens förutsättningar att i högre grad ta ansvar för sin hälsa, välmående i vardagen, rehabilitering och vård. Det individuella standardiserade stödet utformas utifrån person, situation och behov. Tidig insats och stödja egna resurser. Tillgänglighet, relation och kontinuitet prioriteras för invånare med komplexa behov och där samordning krävs. ”Jag vet vad som påverkar min hälsa och vad jag själv, med hjälp av mina nätverk, kan göra för att må så bra som möjligt”. Invånaren är delaktig utifrån sina förutsättningar och preferenser.
- Med **Mesosystem** avses verksamhetsnivå/enhetsnivå, som skapar förutsättningar för mikrosystemen. Teamet kring den enskildes förutsättningar att använda bästa tillgängliga kunskap samt utveckla och förbättra verksamheter. Ledningar på meso har ett gemensamt ansvar för invånare med samordningsbehov och följer upp, efterfrågar resultat och för dialog om kvalitet med verksamheten. Primärvården i den geografiska kommunen ska tillsammans vara aktiva i samordningsforum mellan verksamheter.
- **Makrosystemet** i länet är ledningsgruppen för samverkan region Jönköpings län och region Jönköpings läns kommuner (ReKo) och de tre strategigrupperna. Dessa forum tar fram en treårig strategi, med tillhörande handlingsplan och följer upp. Genom arbetet för att skapa ”Bästa platsen att växa upp, leva, bo och åldras på” uttalas gemensamma förväntade resultat. Uppdraget är att på systemnivå ge förutsättningar att nå målbilden god och nära vård genom att omsätta överenskommelser och tillsätta arbetsgrupper. Har strukturer för tvärgående frågor för alla strategigrupper (samverkan mellan region och kommun). Samordnade, koordinerade funktioner som stödjer omställningen.

Mikrosystemets och medarbetares gemensamma kompetensförnyelse

Förutsättningar för omställning till Nära vård skapas genom att medarbetare från region och kommuner tränar nya arbetssätt tillsammans som också främjar relationsbygge över organisatoriska gränser:

- Verksamhetsnära kompetensutveckling
- Utveckla gemensamma träningsmiljöer (lärcentra) som blir medel för att uppnå lärande system
- Medarbetare ges förutsättningar att träna och utveckla personcentrat coachande förhållningssätt för att stärka och tillvarata individers egna resurser

Omvärldspåverkan

Pandemin med Covid 19 har förstärkt både utvecklingen av den nära vården och insikten att vi behöver fortsätta fördjupa samverkan i omställningen till nära vård.

Dels med att förbättra tillgängligheten till sjukvård för äldre personer och invånare som får sin hälso- och sjukvård inom kommunalt finansierade verksamheter och sina läkarinsatser från regionalt finansierade verksamheter. Dels med ledarskap som delar målbilden av ett sömlöst samspel mellan de insatser som ges enligt olika lagrum. Mesosystemens gemensamma planering på såväl en övergripande ledningsnivå, mellan kommun och vårdcentral, som ända till den direkta personcentrerade vården. Samverkan mellan kommun och vårdcentral ska vara välorganiserad med tydliga mötesplatser där närmare struktur och innehåll ska beslutas av båda parter. Primärvården är basen, specialiserad och högspecialiserad diagnostik och sjukhusvård finns tillgänglig när den behövs.

Bästa platsen att växa upp, leva, bo och åldras på

Som ett paraply för Gemensam plan för primärvård arbetar strategigrupper och de olika forumen på makro, meso och mikro för att konkretisera omställningen som innebär en fokusförflyttning som i högre grad formar sina tjänster i samverkan utifrån invånarnas behov.

Prioriterade målgrupper är personer som behöver insatser från både region och kommun: barn och unga, personer med psykisk funktionsnedsättning samt missbruk och beroende och äldre.

Så här omsätts Gemensam plan för primärvård i var dags arbete:

Utveckla personcentrerat arbetssätt, och stärk kontinuitet och samordningen mellan huvudmännen: Personens samskapande och delaktighet. Patientkontrakt och Samordnad individuell plan för att främja delaktighet, kontinuitet, tillgänglighet och samordning.

- Överenskommelse
- Sammanhållen plan
- Fast vårdkontakt
- Fast läkarkontakt
- Nästa steg
- Förutsättningar/system som stödjer medarbetare i vardagen där det är lätt att arbeta personcentrerat och i samskapande.

Öka hälsofrämjande och förebyggande insatser: Riktat stöd till att främja hälsa och förebygga ohälsa

- Gemensamt identifiera ohälsogap och ojämlik hälsa
- Tidig upptäckt och tidig insats, tjänsteutveckling och koncept som anpassas efter person, situation och behov
- Rehabilitering

Ökad tillit som leder till samsyn i agerande mellan huvudmännen – stärk samverkanskulturen: Omsätta överenskommelserna, såsom;

- Överenskommelse om samverkan för trygg och säker utskrivning från slutna hälso- och sjukvård i Jönköpings län
- Överenskommelse om samverkan för trygg och säker vård och omsorg, bakre läkarstöd och specialiserad vård finns tillgänglig när den behövs
- Samarbetsavtal medicinsk samverkan och läkaruppdrag i primär vård.
- Kunskapsbaserade beslutsstöd: Fakta, Personcentrerat och sammanhållet vårdförlopp (PSVF), Vård och insatsprogram (VIP).
- Överenskommelse om samverkan mellan kommunerna i Jönköpings län och Region Jönköpings län kring barns och ungas psykiska, sociala och fysiska hälsa
- Överenskommelse kring samverkan gällande vård och stöd för personer med riskbruk, missbruk och beroende mellan kommunerna i Jönköpings län och Region Jönköping
- Gemensam utveckling av Palliativ vård: Var man än bor eller vistas i länet ska samtliga länsinvånare med komplexa symtom eller vars livssituation medför särskilda behov, ha jämlik tillgång till palliativ vård dygnet runt.
- Samverkan inom läkemedelsområdet

Utveckling av arbetssätt över organisationsgränser med stöd av digitalisering: Stöd till kompetensförsörjning, utbildning samt fortbildning.

- Gemensam kompetensförnyelse ur ett medarbetarperspektiv ”Jag får det stöd jag behöver på det sätt jag önskar när jag behöver det”.
- Primärvårdsbaserad forskning
- Samordnad utveckling av mobila och digitala vårdformer och tjänster

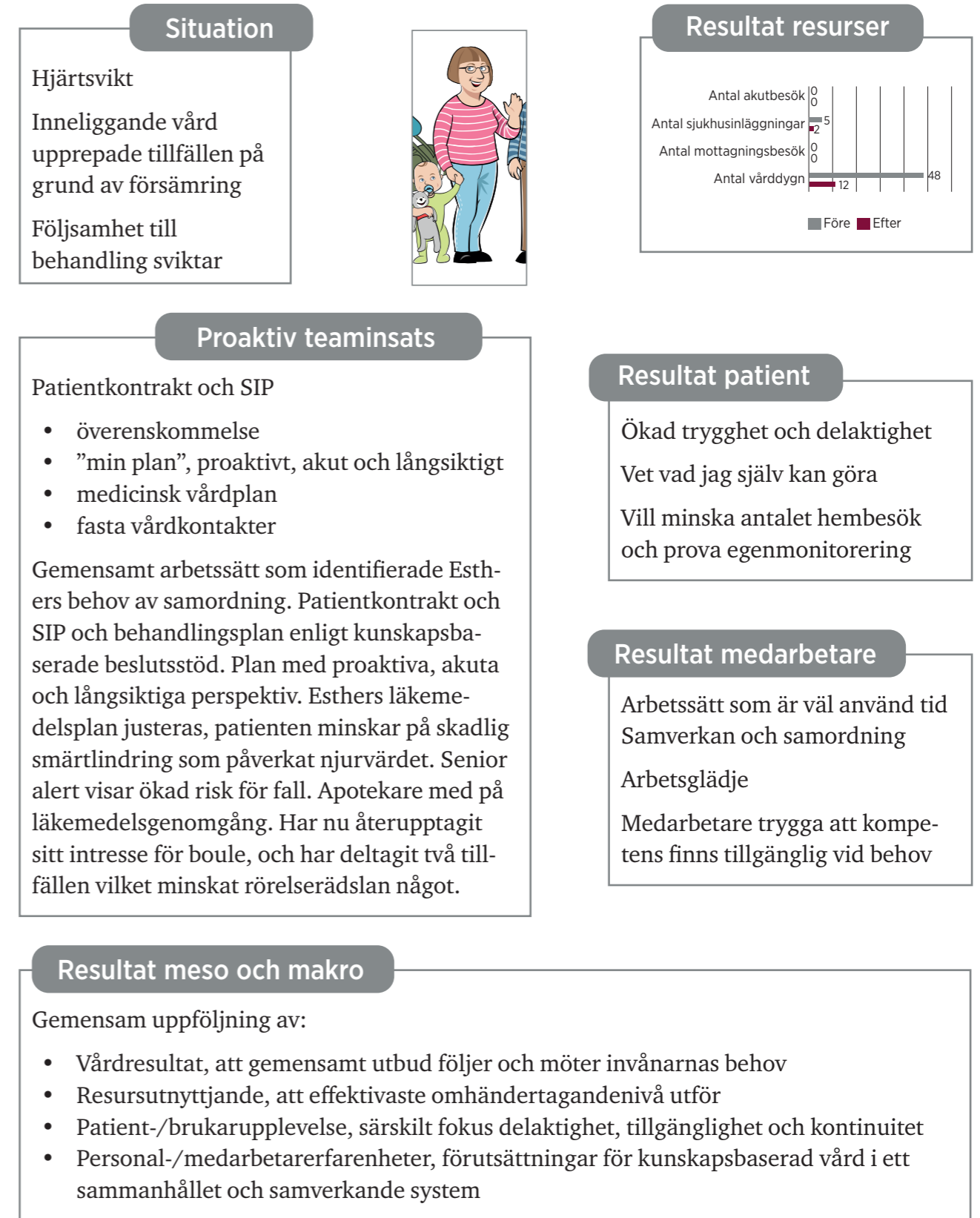
Gemensamma stödsystem

- Vi agerar utifrån gemensamma budskap, enkla regler och principer
- Vi arbetar efter evidens och väl beprövade kvalitetutvecklingsmetoder
- Lärande nätverk och coaching i samverkan region och kommun

Mätningar, berättelser och visualisering av resultatet

Kommunikation av uppföljning och återkoppling av det gemensamma resultatet i omställningsarbetet är viktigt. Resultatet ska kunna ses och ägas och tolkas tillsammans hos makro, meso och mikro.

Exempel på visualisering av resultat:

Områden att följa upp och utvärdera

Inom följande områden kommer uppföljning ske på regional och länsnivå för att utveckla det vi gemensamt ansvarar för:

- Hälsa- och sjukvården bör ställa om så att primärvården är navet i vården och samspelar med annan hälsa- och sjukvård och med socialtjänsten
- Målet med omställningen av hälsa- och sjukvården bör vara att patienten får en god, nära och samordnad vård som stärker hälsan
- Patienten är delaktig utifrån sina förutsättningar och preferensen och en effektivare användning av hälsa- och sjukvårdens resurser ska kunna uppnås

Förslag till indikatorer och process för gemensam analys kompletteras inom ramen för arbetet. Det kommer ske i relation till SKR:s pågående arbete med indikatorer inom nära vård. <https://vardenisiffror.se/rapporter/omradesrapporter> Omställningen till Nära vård.

Tillsammans i samsyn och samskapande formar vi framtiden

KOMMUNAL UTVECKLING
JÖNKÖPINGS LÄN

Region
Jönköpings län